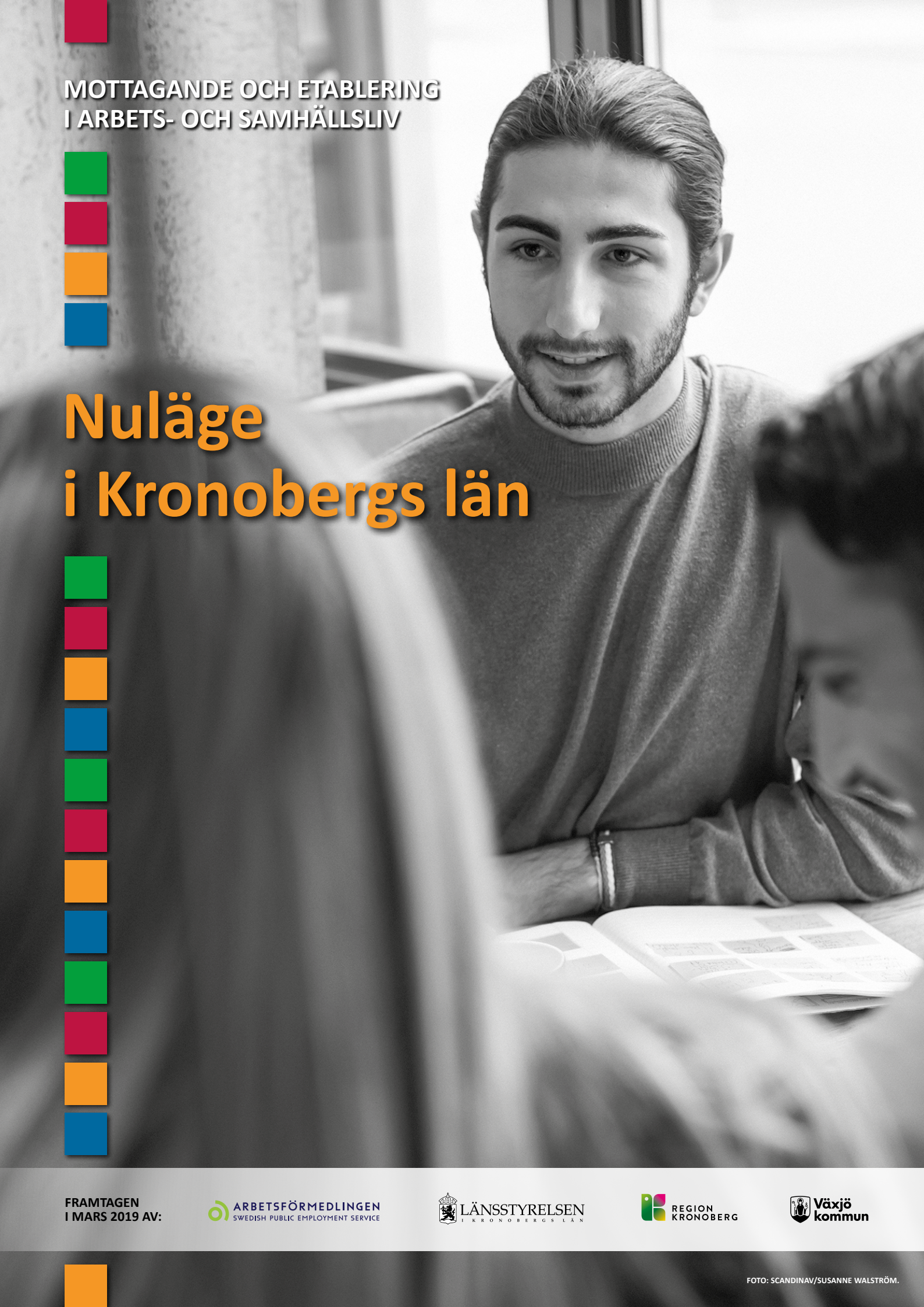

MOTTAGANDE OCH ETABLERING
I ARBETS- OCH SAMHÄLLSLIV

Nuläge i Kronobergs län

FRAMTAGEN
I MARS 2019 AV:

 ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

 LÄNSSTYRELSEN
I KRONBERGS LÄN

 **REGION
KRONOBERG**

 **Växjö
kommun**

FOTO: SCANDINAV/SUSANNE WALSTRÖM.

MOTTAGANDE OCH ETABLERING I ARBETS- OCH SAMHÄLLSLIV
Nuläge i Kronobergs län

INLEDNING	3
Uppdrag	3
Dokumentets syfte	3
Bakgrund	3

MOTTAGANDE OCH ETABLERING AV ASYLSÖKANDE OCH NYANLÄNDA	5
Lagstiftningen	5
Prognoser	5
Statistik	6
Asyl- och anvisningsprocessen	7

ROLLER OCH ANSVAR	10
Arbetsförmedlingen	10
Försäkringskassan	10
Länsstyrelsen	11
Migrationsverket	11
Region Kronoberg	11
Finsam	12
Kommuner	12
Civilsamhället	13

UTMANINGSOMRÅDEN FÖR KRONOBERGS LÄN	14
Boende	15
Hälsa	19
Arbetsmarknad/Kompetens	23
Delaktighet	29

BILAGA 1	
Övriga aktuella lagar som reglerar bland annat ersättningar till kommuner och landsting för mottagande och etablering, ekonomiskt bistånd till asylsökande, hälso- och sjukvård	34

BILAGA 2	
Underlag/policies/strategier	35

INLEDNING

Uppdrag

Arbetsmarknadssamverkan i Kronoberg har gett en regional arbetsgrupp, bestående av representanter från Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Växjö kommun i uppdrag att driva en bred och inkluderande process för framtagande av en strategisk regional överenskommelse (SÖK) inom mottagande och etablering i arbets- och samhällslivet. I uppdraget ingår att ta fram en nulägesbild för Kronobergs län. För det ändamålet bildades en arbetsgrupp bestående av Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg och Växjö kommun. Utöver det bidrog Linnéuniversitetet med stöd i skrivarbetet.

Dokumentets syfte

Detta dokument syftar till att ge en beskrivning av hur arbetet med mottagning och etablering av kvinnor, män, flickor och pojkar ser ut i Kronobergs län idag. Särskilt fokus på utmaningar inom områdena boende, hälsa, arbetsmarknad/kompetens och delaktighet. Målsättningen är att skapa en tydlig och gemensam bild av var vi står idag för att därefter bestämma vart vi ska och vilket sätt som är bäst för att komma dit. Dokumentet vänder sig i första hand till tjänstepersoner och politiker inom myndigheter och kommuner men även till övriga, som exempelvis civilsamhällets organisationer, näringslivet och till alla med intresse för mottagande och etablering.

Bakgrund

Vi lever i en globaliserad värld. Fler människor i världen migrerar, både för att söka skydd från krig, terror och förtryck, men också för arbete och studier. Enligt FNs flyktingkommisariat (UNHCR) beräknas 68,5 miljoner människor vara på flykt undan krig och förföljelse i världen – det högsta antalet någonsin.¹

Att så många människor av olika anledningar lämnar sitt hem och sitt land ställer krav på omvärlden att möta nya behov och förutsättningar. Migration och integration anses vara en av de största samhällsutmaningarna i nutid.

Sverige har under lång tid varit ett mottagarland. Tidigare kom flest som arbetskraftsinvandrare men genom åren har detta förändrats. Under de senaste decennierna har asylinvandringen varit den dominerande kategorin. I samband med flyktingsituationen 2015/2016 har Sverige och Kronobergs län mött ett kraftigt ökat antal asylsökande, nyanlända med uppehållstillstånd samt ensamkommande barn.

Ett väl fungerande mottagande och etablering både i arbets- och samhällsliv är viktigt för såväl individ som samhället. Det råder brist på arbetskraft inom många områden och det finns en hög risk att bristen på eftergymnasialt utbildad personal ger allvarliga konsekvenser i den långsiktiga sysselsättningstillväxten.

¹<https://sverigeforunhcr.se/>

Tillskottet av nyanlända i arbetskraften är positivt med tanke på bristyrken, men för en fungerande etablering på arbetsmarknaden krävs insatser inom både arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Också näringslivet behöver ta ett större ansvar för att stärka individers kompetens att möta arbetsmarknadens behov.

Det övergripande nationella målet för integrationspolitiken uttrycker lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Målet förväntas uppnås främst genom generella åtgärder för hela samhället, vilket innefattar åtgärder inom områden som arbetsmarknad, utbildning, hälsa och sjukvård och bostadsbyggande.

Sett till det övergripande målet samt identifierade utmaningar i Kronobergs län behöver länets aktörer skapa strukturer och handlingsplaner för gemensamma mål inom mottagande och etablering. Utmaningarna, liksom behovet av samverkan på samtliga nivåer och inom och mellan aktörer, understryks även av den nyligen lanserade OECD-rapporten² – *Småland–Blekinge: Monitoring progress and special focus on migrant integration*.

För att behålla nyanlända inom länets gränser blir såväl länets som bristyrkenas attraktionskraft som helhet allt viktigare även sett ur ett längre perspektiv.

Förutom gemensamma mål och samverkan är det lika viktigt att lyfta goda exempel, målgruppens åsikter samt dra nytta av länets samlade kunskap och engagemang.

Det är viktigt att understryka att målgruppen inte är en homogen grupp. Därför ska de åsikter som inhämtats från målgruppen ses som deras individuella åsikter.

² file:///C:/Users/631209001/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/Content.Outlook/A180JFN9/policy-highlights_smaland-final_small.pdf

MOTTAGANDE OCH ETABLERING AV ASYLSÖKANDE OCH NYANLÄNDA

Lagstiftningen

Respekten för mänskliga rättigheter är grundläggande i Sverige, och FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är en hörnsten i svensk migrationspolitik. Sverige har undertecknat och följer ett antal internationella överenskommelser och konventioner som slutits mellan länder och med internationella organisationer³.

Den nationella lagstiftningen som styr mottagande och etablering av asylsökande och nyanlända består av flera olika lagar där utlänningslagen⁴ är den centrala. Den innehåller definitioner, allmänna bestämmelser och villkor för att en utlänning ska få resa in i, vistas och arbeta i Sverige. Lagen hanterar frågor om viseringsrätt, asyl och annat som kan höra till en individs migrationsprocess.

Till följd av det kraftigt ökande antalet asylsökande 2015/2016 beslutade Sveriges regering att införa tillfälliga gränskontroller vid inre gräns. Beslutet har förlängts vid ett flertal tillfällen och gäller för närvarande till och med 11 maj 2019. De tillfälliga ID-kontroller som infördes i början av 2016 upphörde att gälla i maj 2017.

Det infördes vidare den 20 juli 2016 en lag som tillfälligt anpassar svenska asylregler till EU-rättens miniminivåer. Bland annat innebär lagen att skyddsbehövande, dock inte kvotflyktingar, beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd och att möjligheterna till familjeåterförening begränsas. Bedömningen är att begränsningarna i möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige behövs under högst tre år. I ett tillägg till den tillfälliga lagen får nyanlända gymnasieungdomar bland annat möjlighet till uppehållstillstånd för att avsluta sina studier sedan den 1 juni 2017. Tillägget kommer att fortsätta gälla även efter juli 2019.

Andra aktuella lagar som reglerar bland annat ersättningar till kommuner och landsting för mottagande och etablering, ekonomiskt bistånd till asylsökande, hälso- och sjukvård presenteras i bilaga 1.

Prognoser

Migrationsverkets prognos⁵ avseende antal asylsökande som kan väntas komma till Sverige under kommande år anpassades i februari 2019 utifrån aviserad förlängning av den tillfälliga lagen. Genom det så kallade januariavtalet (2019) finns en bred politisk överenskommelse om att förlänga den tillfälliga lagen med vissa justeringar. Migrationsverkets huvudprognos i november 2018 utgick från att den tillfälliga lagen upphör i sommar.

³ 1951 års flyktingkonvention <https://www.unhcr.org/pages/49da0e466.html>

FN:s konvention om barnets rättigheter <https://unicef.se/barnkonventionen>

Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/lag-19941219-om-den-europeiska-konventionen_sfs-1994-1219

⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/utlanningslag-2005716_sfs-2005-716

⁵ <https://www.migrationsverket.se/download/18.748d859516793fb65f91508/1550232985967/Migrationsverkets%20prognos%20februari%202019%20P2-19.pdf>

Bedömningen var att en återgång till permanenta uppehållstillstånd och mer generösa anhörig-regler skulle leda till fler asylsökande från mitten av 2019 och framåt. Då tidsbegränsade uppehållstillstånd även i fortsättningen ska vara huvudregel väntas en fortsatt stabil utveckling av antalet asylsökande. Det nya planeringsantagandet för 2019 är cirka 21 000 asylsökande och cirka 22 000 för nästa år.

Hur många asylsökanden som under 2019 kommer att befinna sig i Kronobergs län är svårt att beräkna men enligt preliminära uppgifter från Migrationsverket kommer det att finnas en kapacitet att ta emot 800–900 personer.

Enligt preliminära beräkningar kommer mottagandet av nyanlända till Kronobergs län under 2019 totalt omfatta cirka 1 000 personer – varav 59 personer kommer anvisas sitt boende⁶, enligt bosättningslagen. Prognosen för 2019 är därmed ett fortsatt högt mottagande via självbosättning.

I Sverige kommer totalt 9 000 nyanlända, varav 5 000 personer på den så kallade flyktingkvoten, anvisas ett boende. För Kronobergs län skulle det då innebära att cirka 30 av de 59 personerna som kommer på anvisning är från kvoten under 2019.

Statistik

Hur ser det ut i Kronobergs län idag?

Bild 1 visar antalet personer fördelat på män och kvinnor som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem per den 1 mars 2019. Cirka 20 av dessa är ensamkommande barn, några kan också ha beviljats uppehållstillstånd men ännu inte lämnat mottagningssystemet.

		Män	Kvinnor	
KRONOBERGS LÄN	ALVESTA	71	93	164
	LESSEBO	87	129	216
	LJUNGBY	29	34	63
	MARKARYD	2	11	13
	TINGSRYD	72	102	174
	UPPVIDINGE	71	103	174
	VÄXJÖ	112	168	280
	ÄLMHULT	16	27	43
KRONOBERGS LÄN	Delsumma	460	667	1 127

Bild 1. Personer boende i Migrationsverkets mottagningssystem efter kön 2018-12-01.⁷

⁶ <http://extra.lansstyrelsen.se/integration/Sv/bosattning/Pages/Aktuella-läns-och-kommuntal.aspx>

⁷ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Asyl.html>

Bild 2 visar antalet personer fördelat på män och kvinnor som har tagits emot i länets kommuner enligt ersättningsförordningen 2018. Statistiken avser både de som har anvisats boende i länet och de som har bosatt sig på egen hand, så kallat självbosatta.

		Män	Kvinnor	
KRONOBERGS LÄN	ALVESTA	44	44	88
	LESSEBO	56	42	98
	LJUNGBY	54	55	109
	MARKARYD	45	28	73
	TINGSRYD	25	29	54
	UPPVIDINGE	45	42	87
	VÄXJÖ	210	245	455
	ÄLMHULT	52	47	99
KRONOBERGS LÄN	Delsumma	531	532	1 063

Bild 2. Kommunmottagna enligt ersättningsförordningen 2018. Uppdelad på län/kommun och kön.⁸

Asyl- och anvisningsprocessen

Bild 3 visar de olika stegen för en person som söker asyl i Sverige. Från det att ansökan om asyl lämnas in tills dess att personen antingen får uppehållstillstånd i Sverige och bosätter sig i en kommun eller att personen får avslag i samtliga instanser och ska åka hem.

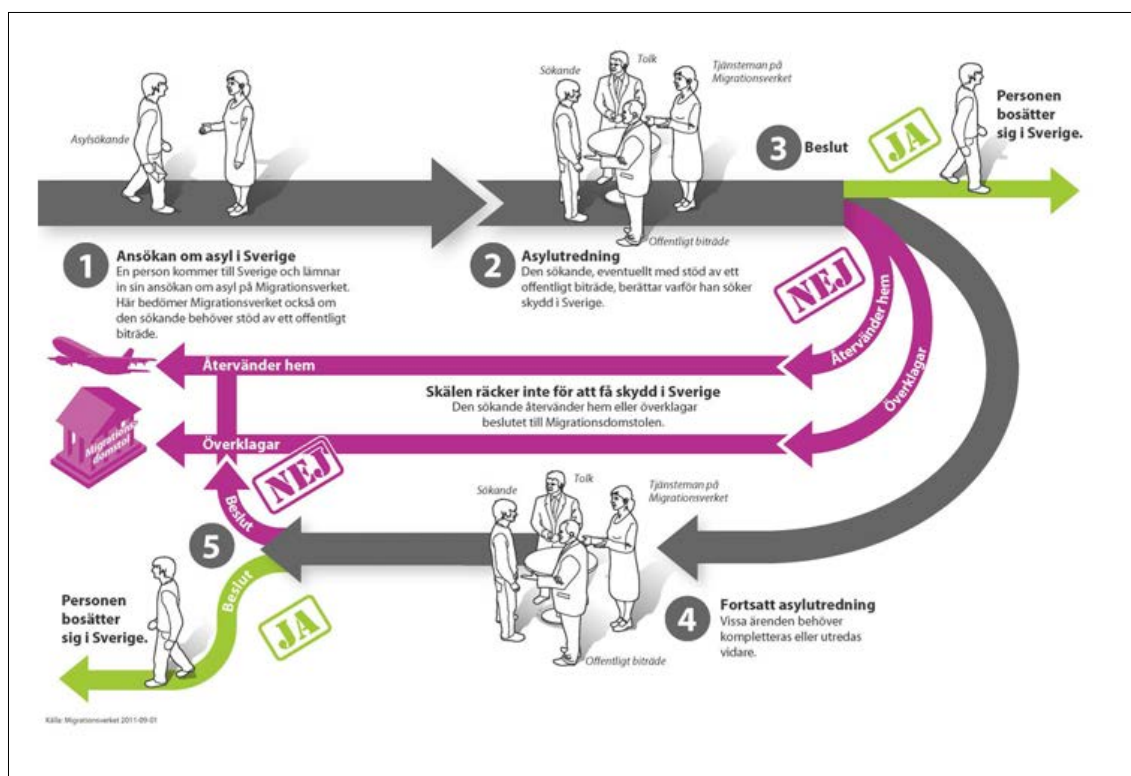

Bild 3. Källa: Migrationsverket.

⁸ https://www.migrationsverket.se/download/18.1ef19f6e163f45d340a209a/1550575976409/Kommunmottagna_enligt_ers%C3%A4ttningarf%C3%B6rordningen_2018.pdf

MOTTAGANDE OCH ETABLERING I ARBETS- OCH SAMHÄLLSLIV Nuläge i Kronobergs län

Bild 4 visar de olika stegen för ett ensamkommande barn som söker asyl i Sverige. Från det att ansökan om asyl lämnas in, god man utses och tills dess att barnet antingen får uppehållstillstånd i Sverige och bosätter sig i en kommun eller att barnet får avslag i samtliga instanser och ska åka hem

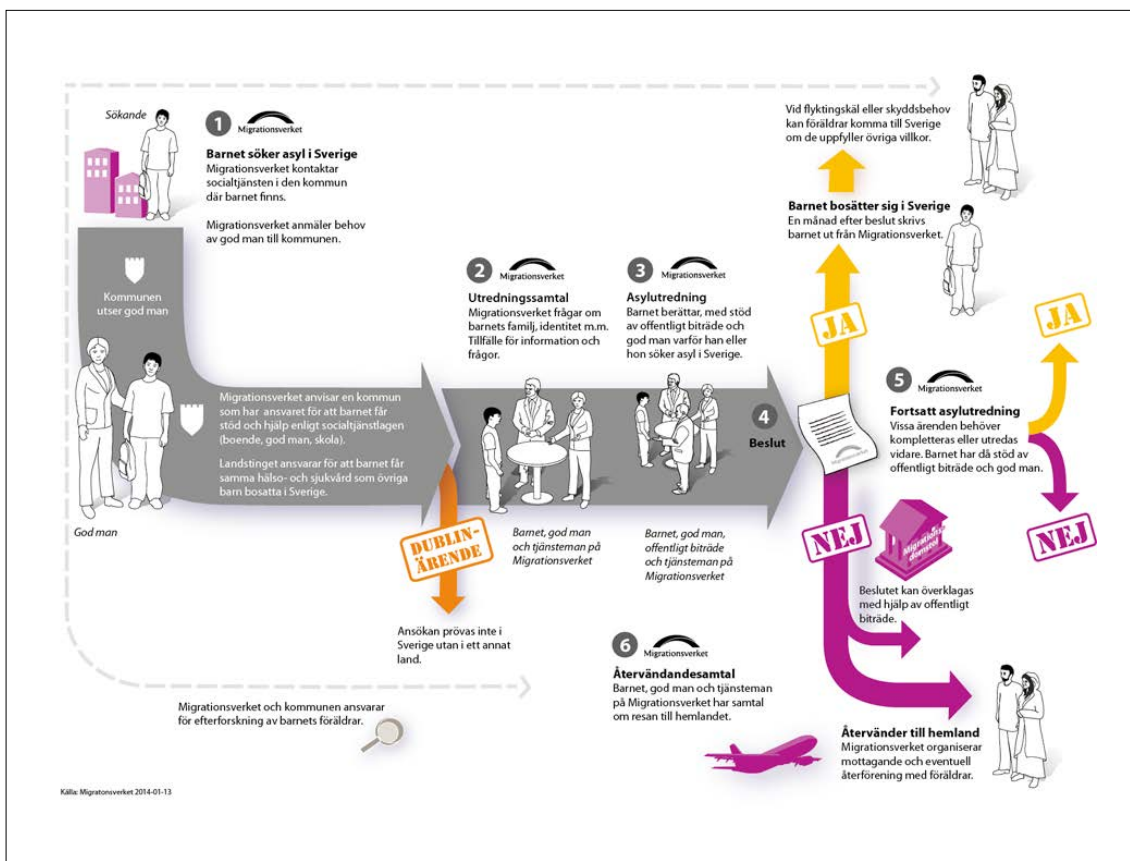

Bild 4. Källa: Migrationsverket.

STRATEGISK ÖVERENSKOMMELSE FÖR KRONOBERGS LÄN 2019-2025
Mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv

Bild 5 beskriver de olika stegen när en kvotflykting eller en nyanländ person ska tas emot i en kommun.

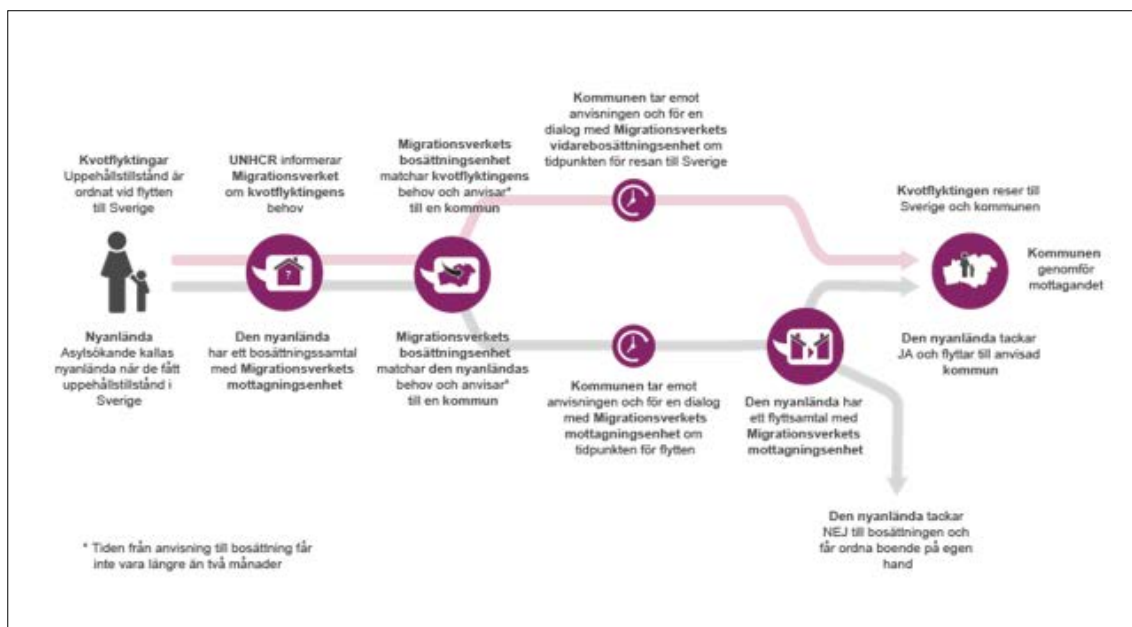

Bild 5. Källa: Migrationsverket. Anvisningsprocessen.

ROLLER OCH ANSVAR

En intressentanalys genomfördes för att identifiera vilka aktörer som verkar inom området mottagande och etablering och som kunde ses som viktiga parter i en stärkt samverkan. Nedan beskrivs roller och ansvar för de aktörer som ingår i processen för en strategisk regional överenskommelse inom området. Det ska noteras att fler aktörer kan komma att läggas till.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra hur arbetsmarknadens fungerar genom att:

- effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft
- prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden
- bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden, nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige av flykting- eller flyktingliknande skäl samt deras anhöriga. Genom att ge nyanlända rätt förutsättningar för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, få jobb och klara sin egen försörjning. En del i detta arbete handlar om att fånga upp nyanlända som saknar de kunskaper som krävs på arbetsmarknaden och se till att de först och främst ägnar sig åt utbildning.

Kompetenskartläggning ska erbjudas för asylsökande för att snabba på etableringen om de får uppehållstillstånd i Sverige. Sedan januari 2018 bedömer arbetsförmedlare om deltagare i etableringsprogrammet omfattas av utbildningsplikten eller inte. Om så är fallet hänvisas hen till kommunen som ansvarar för att en studieplan upprättas och reguljära utbildningar eller folkhögskoleutbildning söks.

Parallellt arbetar myndigheten med arbetsgivare och utbildningsanordnare och andra aktörer för att möjliggöra och underlätta övergångar till annan utbildning eller praktik/arbete.

Försäkringskassan

Försäkringskassan fattar beslut om etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning till nyanlända i etableringsprogrammet. Nyanlända i etablering erbjuds e-tjänster och information på flera olika språk, Myndigheten ska ha ett samlat ansvar inom sitt verksamhetsområde för frågor som har betydelse för nyanlända invandrades etablering i samhället⁹.

Genom samverkan i projektet mötesplats och information med Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Migrationsverket samt Sveriges Kommuner och Lands-ting arbetar Försäkringskassan för att förenkla processen för nyanlända i deras myndighets-kontakter samt öka effektiviteten för de berörda aktörerna. Myndigheten samverkar med andra myndigheter inom Samverkansdelegationen.

⁹2§ punkt 11 förordning (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen verkar på nationell, regional och lokal nivå i samverkan med kommuner, statliga myndigheter, företag, organisationer och föreningar för att det ska finnas beredskap hos kommunerna att ta emot nyanlända och ensamkommande barn samt stärka arbetet med tidiga insatser för asylsökande.

Länsstyrelsen driver och deltar i planering, organisering, genomförande och uppföljning av insatser för asylsökande och nyanlända.

Länsstyrelsen har vidare till uppgift att utlysa och fördela statsbidrag till kommuner och civilsamhällets organisationer för att underlätta bosättning, höja kommunernas beredskap och mottagningskapacitet, för att utveckla verksamheter med flyktingguider och familjekontakter samt främja tidiga insatser för asylsökande.

Länsstyrelsen har även en samordnande roll i arbetet med att utveckla och stärka mottagande och etablering i länet, som exempelvis samordningen av processen för en strategisk regional överenskommelse inom området.

Migrationsverket

Migrationsverket som tar emot ansökan om asyl, gör en asylutredning och fattar beslut i ärendet. Myndigheten erbjuder vidare asylsökande ett informationspaket samt arbetar för ett återvändande för dem som får avslag. De som får uppehållstillstånd och som är boende på Migrationsverkets anläggningsboenden och inte själva kan ordna en bostad samt de som kommer som kvotflyktingar anvisas av Migrationsverket till kommunerna.

För ensamkommande barn ska Migrationsverket ta emot och pröva ansökan om asyl, anvisa till kommun, arbeta för att de barn som inte får uppehållstillstånd ska kunna återvända, ställa prognoser och beräkna behovet av boendeplatser i kommunerna. Migrationsverket fattar även beslut om statliga ersättningar till kommuner och landsting och samverkar med andra myndigheter och aktörer med fokus på berörda målgrupper (verksamhetsstrategin 2019–2021).

Region Kronoberg

I kompetensförsörjningsstrategin för Kronobergs län 2016–2025¹⁰ pekas på vikten av att använda kompetensen hos personer från alla länder. För att konkretisera ambitionen av att alla individer oavsett geografisk bakgrund ska kunna ingå i regionens humankapital lyfts tre områden för samhandling:

- Korta etableringstider för utrikesfödda
- Bättre integration för flexibla språkutveckling
- Öka dialog med arbetsgivare

Region Kronoberg ansvarar för en rad områden som har stor betydelse för möjligheten att åstadkomma ett effektivt mottagande och etablering. Ett område är infrastruktur. Infrastruktur är viktigt för att skapa regional utveckling och tillväxt samt tillgänglighet för alla.

¹⁰ <http://www.regionkronoberg.se/contentassets/ba02f508454c4013be7af561bfdffc0e/kfstrategi2017.pdf>

Ytterligare ett ansvarsområde, och som i hög grad är av betydelse för ett välfungerande mottagande och en effektiv etablering är, hälso- och sjukvården.

Utvecklingsstrategin för hälso- och sjukvården, som tar sikte på år 2027, involverar all hälso- och sjukvård: primärvård i offentlig och privat regi, psykiatri, specialiserad öppen och sluten vård samt tandvård. Strategin pekar på fyra inriktningar:

- I Kronoberg ska vården vara till för alla
- I Kronoberg ska vården vara nära och samordnad
- I Kronoberg ska invånarna kunna vara aktiva medskapare i sin hälsa och vård

Vården ska efterfråga patientens behov av information och anpassa den efter individuella förutsättningar. Den ska vara jämlik och kännetecknas av vård på lika villkor. Primärvårdens roll inom hälso- och sjukvården kommer att stärkas, allt för att ge en vård närmare patienten. Patienten ska ha en aktiv del i de beslut som gäller sin egen vård. Den som har största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Finsam

I Kronobergs län finns två samordningsförbund:

- Samordningsförbundet Varend består av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Kronoberg samt kommunerna Alvesta, Lessebo, Tingsryd och Växjö.
- Sunnerbo samordningsförbund består av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Kronoberg samt kommunerna Ljungby, Markaryd och Älmhult.

Uppdraget är att samordna rehabilitering kring människor som är på väg från utanförskap till egenförsörjning, där målgruppen är personer i förvärsaktiv ålder som har behov av sådant stöd. Det görs genom att:

- Utveckla samarbeten mellan myndigheter
- Prioritera gemensamma insatser
- Effektivisera resursanvändning
- Att utbilda personal som arbetar med rehabilitering

Kommuner

För att förbättra nyanlända personers etablering på arbetsmarknaden och i samhället är alla kommuner skyldiga att, efter så kallad anvisning, ta emot nyanlända personer som beviljats uppehållstillstånd för bosättning.

Förutom de nyanlända personer som kommunerna tar emot på anvisning bosätter sig många på egen hand i kommunerna. Kommunerna ska utifrån sitt ansvar för bostadsförsörjningen planera och skapa förutsättningar för att alla i kommunen ska ha tillgång till bra bostäder.

Kommunerna ansvarar vidare för samhällsorientering, svenskundervisning (svenska för invandrare, sfi) och annan kommunal service. Kommunen har ett särskilt ansvar för barnen när det gäller hälsa, utbildning och fritid.

Civilsamhället

En genomgång av kartläggningar och beskrivningar av civilsamhället i olika delar av landet visar att insatser på integrationsområdet sker på många olika sätt och utförs av många olika typer av organisationer. Civilsamhället utför verksamheter och bildning inom bland annat områdena hälsa, arbete, sysselsättning, språk, bostad. Ibland sker verksamheten i samverkan med offentliga aktörer (ofta kommuner, men även statliga myndigheter).

Vissa verksamheter finansieras av offentliga projektmedel medan andra får generella verksamhetsbidrag eller driver sin verksamhet helt utan offentligt stöd. Somliga organisationer har stor ekonomisk omsättning och är väletablerade nationellt, regionalt och lokalt, medan andra har små resurser och bedriver verksamhet beroende på behov och möjligheter.¹¹

Exempel på aktörer i civilsamhället som gör stora insatser och är mycket betydelsefulla i etableringsprocessen är studieförbund, idéburna organisationer, trossamfund, idrottsföreningar och kulturföreningar. Även enskilda individer som engagerar sig gör betydelsefulla insatser.

I Kronobergs län samordnar Länsstyrelsen ett nätverk mellan civilsamhällets aktörer som träffas regelbundet, utbyter erfarenheter och samordnar utbildningsinsatser för olika organisationer.

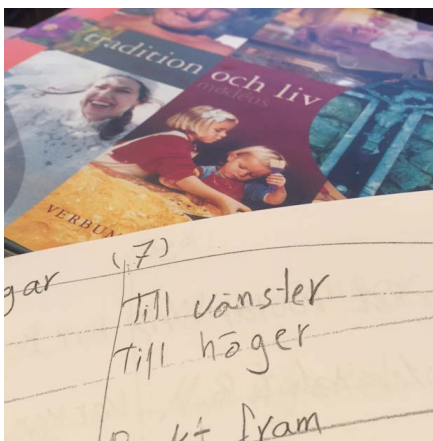
ABF Södra Småland.

Medborgarskolan.

Internationella Vänner.

Sensus.

¹¹<https://data.riksdagen.se/fil/B0850BE2-4E34-4A49-A4F2-89AA9443E87B>

UTMANINGSOMRÅDEN FÖR KRONOBERGS LÄN

I arbetet med denna nulägesbeskrivning har vi utgått från fyra huvudsakliga perspektiv:

- Boende
- Arbetsmarknad/kompetens
- Hälsa
- Delaktighet

Som utgångspunkt i framtagandet av en strategisk regional överenskommelse gjordes en första genomlysning av de utmaningar som finns, kopplat till de fyra olika perspektiven. Den baserades på tillgänglig statistik bland annat från Statistiska centralbyrån (SCB) och Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada), lägesbilder efter flyktingsituationen som genom Länsstyrelsen har tagits fram två gånger per år sedan 2017, bostadsmarknadsenkäten, intervjuer med personer från målgruppen, pågående och/eller avslutade projekt inom området samt regionala strategier, som Region Kronobergs kompetensförsörjningsstrategi.

De framtagna utmaningarna har under hösten 2018 ytterligare bearbetats vid flera länsdialoger och fler utmaningar tillkom. Därefter har dialoger förts med olika intressenter bland dem representanter från målgruppen, civilsamhällets representanter, anordnare av samhällsorientering, samtidigt som den regionala arbetsgruppen¹² arbetat med att sortera och sammanställa utmaningarna utifrån ämne, lokal/regional/nationell rådighet. Arbetet med att prioritera och fastställa vilka utmaningar som kommer att lyftas fram för regional samverkan och samhandling beslutas av Arbetsmarknadssamverkan Kronoberg under våren 2019.

För att följa processen se Strategisk regional överenskommelse i Kronobergs län – Nuläge, regionala utmaningar och förslag på regionala delmål och samhandlingsområden.

https://padlet.com/Moteslabbet/sROK_2018, Lösenord: ök2018

I kommande avsnitt presenteras ett nuläge, några av de utmaningar som utgjorde grunden och synliggjorde behovet av en stärkt samverkan i länet samt kommenterar inhämtade från 35 personer ur målgruppen. Personer från målgruppen som har intervjuats är både asylsökande och personer med uppehållstillstånd. De sistnämnda är antingen i etableringsfasen eller har avslutat densamma. Både män och kvinnor intervjuades och något mer än hälften var kvinnor.

Kommentarerna från målgruppen gör inte anspråk på att återge någon fullständig bild. Det ska ses som åsikter från enskilda individer.

¹²Se under uppdrag i inledning i aktuell rapport.

Boende

Nuläge

Boende för asylsökande

I mars 2019 är totalt 1 127 asylsökande bosatta i länet. Av dem är 713 inskrivna vid Migrationsverkets mottagningsenheter (ABO) medan 385 bor inneboende hos någon annan person, i så kallat eget boende (EBO), i väntan på besked i asylärendet. Övriga 29 är ensamkommande barn i kommunalt boende, familjehem eller hos släktingar.¹³

Bosättningslagen och självbosättning av nyanlända

Kronobergs län har ett per capita högt mottagande av nyanlända, jämfört med flertalet övriga län i landet. För Kronobergs län uppgick mottagandet år 2017 till 1 998 personer och år 2018 till 1063 personer. De kommuner i länet som har tagit emot flest nyanlända i förhållande till sin folkmängd är Lessebo, Markaryd och Uppvidinge.

Regeringen beslutar i enlighet med Bosättningslagen om antalet anvisade nyanlända per län, länstalet, efter beräkning och förslag från Migrationsverket. Beräkningen utgår från kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända personer (bland dem antalet självbosatta) och ensamkommande barn samt hur många asylsökande personer som redan vistas i kommunen.

Efter regeringens beslut om länstal beslutar Länsstyrelsen om antalet anvisade nyanlända per kommun, s.k. kommuntal. Länsstyrelsens beslut sker alltid i dialog med länets samtliga kommuner. Under året ska totalt 59 nyanlända (länstal) anvisas boende till Kronobergs län, varav 15 nyanlända till Ljungby kommun, 20 nyanlända till Uppvidinge kommun, 19 nyanlända till Växjö kommun och 5 nyanlända till Älmhults kommun (kommuntal).

Det totala mottagandet av nyanlända är samtidigt betydligt högre i länet pga. självbosättningen. En självbosatt nyanländ har antingen ordnat sig en egen bostad eller bor inneboende hos en annan person, en person som ofta själv är i etablering eller har avslutat sin etablering. En klar majoritet av alla mottagna nyanlända kvinnor och män, flickor och pojkar i länet – 84 procent – ordnade under åren 2017/18 på egen hand sitt boende. Andelen självbosatta i länet är bland de högsta i landet.¹⁴

Läget i länet med boende för nyanlända

I lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383) regleras regeringens krav på kommunerna att planera sin bostadsförsörjning, för att skapa förutsättningar för alla som bor i kommunen att leva i bra boendemiljöer samt främja en ändamålsenlig bostadsförsörjning.

Det är jobbigt och stressande med omflyttningar och man får för lite information.

Tillgång till WIFI är mycket viktigt när man har barn i skolan – de behöver tillgång till nätet för att hänga med i undervisningen.

Målgruppen

¹³<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>

¹⁴<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallstillstand.html>

Ibland skulle det vara bra med praktisk hjälp – vad ska man säga när man pratar med en hyresvärd

Målgruppen

Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod, där Länsstyrelsen bistår med att stödja kommunerna med råd och underlag i arbetet med bostadsplaneringen. Under den förra mandatperioden tog sju av länets åtta kommuner fram nya bostadsförsörjningsprogram, vilka Länsstyrelsen även har lämnat yttranden om.¹⁵

Enligt förordningen (SFS 2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar tar Länsstyrelsen årligen fram en rapport som analyserar bostadsmarknaden i länet. Rapporten bygger på en bostadsmarknadsenkät som samtliga länets kommuner har svarat på. I 2018 års rapport lyfts utbudet av bostäder för särskilda grupper, där nyanlända ingår tillsammans med ungdomar, studenter, äldre (särskilt boende) samt personer med funktionsvariationer (gruppboende, serviceboende respektive annan särskilt anpassad bostad).

I 2018 års bostadsmarknadsenkät anger sex av länets åtta kommuner att de har brist på bostäder till nyanlända, vilket är en förbättring jämfört med 2017 då samtliga åtta kommuner i länet uppvisade denna brist. Kommuner med brist på bostäder till nyanlända anger att underskottet beror på ett generellt underskott på hyreslägenheter.

Andra svar rör underskott på både små och stora lägenheter samt underskott på lägenheter med rimlig hyresnivå. Dessutom anger kommunerna att hyresvärdarna ställer höga krav på inkomst eller anställning. Markaryds kommun och Uppvidinge kommun anger att de har balans, där Uppvidinge kommenterar att balansen gäller anvisade. För självboscatta nyanlända råder däremot ett underskott.

Det är svårt att hitta bostad – dyra lägenheter samt att det tar lång tid att få ihop tillräckligt med poäng för att få en bostad. Nästan alla hyresvärdar kräver att man har jobb.

Målgruppen

I rapporteringen för år 2018 betonas från länets samtliga kommuner det höga mottagandet via självbosättning – ett mottagande som i sig understryker behovet av riktlinjer för kommunernas arbete med bostadsförsörjning där alla invånare inkluderas, bland dem självbosatta nyanlända.

Svaren speglar tydligt effekter på en redan ansträngd bostadsmarknad och en, i flera kommuner, akut brist på bostäder till självbosatta nyanlända.

¹⁵ Länsstyrelsen i Kronobergs län (2018). Bostadsmarknadsanalys 2018 – Kronobergs län. Rapport diarienummer 405-3267-2018, s. 69–74.

Utmaningar

Uppskatta behovet av bostad

Mottagandet av asylsökande och nyanlända varierar stort mellan åren, likaså behovet av antalet anvisningsbara platser för personer med uppehållstillstånd, vilket tydligt framgår av prognoser och statistik från Migrationsverket samt av Länsstyrelsens beslut om antalet anvisningsbara platser under olika år sedan 2016. Med tanke på det hittills höga mottagandet av självbosatta till länet, ett mottagande som inte kan planeras för kommuner och övriga parter, är det osäkert hur många nyanlända som respektive kommun förväntas ta emot. Detta påverkar kommunernas planeringsarbete samt behoven av insatser inom övriga områden som förskola och skola, för de olika etableringsinsatserna inkl. inom samhällsorientering och undervisning i svenska för invandrare, insatser inom sjuk- och hälsovården med mera.

Akut bostadsbrist

I såväl Bostadsmarknadsanalysen (2018) som i de olika lägesbilderna för år 2018 framgår tydligt utmaningarna för både de nyanlända och för kommunerna när det gäller boende till målgruppen. Effekter på en redan ansträngd bostadsmarknad och den akuta bostadsbristen i länets kommuner påverkar mottagandet av nyanlända. Bostadsbristen leder i sin tur till hemlöshet, trångboddhet, barn som inte får studiero, oklara boendeförhållanden samt att hjälpbehovet hos de självbosatta är stort. När nyanlända på egen hand ordnar boendet sker detta ibland i egen bostad, men ofta hos personer som själva är relativt nyanlända. Självbosättningen kan därmed bidra till ökad segregation i olika stadsdelar och i länets kommuner.

Jag har kompisar som bor inneboende och betalar jättemycket och sedan är det många som bor där.

Målgruppen

Bostadsförsörjning för alla

I lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383) regleras regeringens krav på kommunerna att planera sin bostadsförsörjning, för att skapa förutsättningar för alla som bor i kommunen att leva i bra boendemiljöer samt främja en ändamålsenlig bostadsförsörjning.¹⁶ Under förra mandatperioden har sju av länets åtta kommuner tagit fram nya bostadsförsörjningsprogram, vilka Länsstyrelsen även har lämnat yttranden om.¹⁷ I flera av dessa bostadsförsörjningsprogram är boende för nyanlända ett tydligt utvecklingsområde.

Goda exempel

För att få fram fler bostäder och boende till nyanlända har regeringen under de senaste åren vid anvisning om medel till länsstyrelserna för att stärka beredskap och mottagningskapacitet tydligt lyft behov av att stärka och stötta bostadsförsörjningen i kommunerna samt insatser som underlättar uthyrning av privatpersoners bostäder.

Det är bra att de finns information om hur man söker lägenheter på mitt språk.

Målgruppen

¹⁶ Länsstyrelsen i Kronobergs län (2018). Bostadsmarknadsanalys 2018 – Kronobergs län. Rapport diarienummer 405-3267-2018, s. 69–74.

¹⁷ Länsstyrelsen i Kronobergs län (2018). Bostadsmarknadsanalys 2018 – Kronobergs län. Rapport diarienummer 405-3267-2018, s. 69–74.

*Fler ska med! – integrera mera i Ljungby kommun (2016-06-15—12-31)
och Fler Kan Mer (2016-12-01—2018-05-31)*

Två bosättningsinsatser som Ljungby kommun genomförde för att uppnå strukturförändringar i arbetet med samordning, samverkansformer och nya boendelösningar. Genom insatsen kartlades kollektivtrafiken, och boenden på landsbygden och privatpersoners boenden användes vid bosättning av nyanlända, i nära samarbete med föreningslivet. Dessutom utrustades två genomgångslägenheter för ett snabbt mottagande av bland annat kvotflyktingar. Insatserna har efter avslutning integrerats i kommunens ordinarie verksamhet.

Växjöbo – bostadsförsörjning för nyanlända

En insats genomförd i Växjö kommun, en kommun med stora utmaningar i mottagandet av nyanlända, framför allt dem som anvisas boende enligt Bosättningslagen. Genom insatsen har det kommunala bostadsbolaget fått ansvar för boende till de nyanlända som anvisas enligt kommunalt. Parallellt har privatuthyrning för att öka tillgången till bostäder för nyanlända underlättats, där bl.a. samarbete skett med föreningslivet. Insatsen har efter avslutning integrerats i kommunens ordinarie verksamhet.

Värd(e) för alla

Genom insatsen har olika aktiviteter genomförts i Uppvidinge kommun, bland annat med stöd av två bovärdar. Detta för att öka tillgängligheten till boende för nyanlända, öka trivselen men framför allt korta ledtiden från besked i asylärendet till bostad, etableringsplan och egen försörjning. Delar av insatsen har efter avslutning integrerats i kommunens ordinarie verksamhet.

Bo bra! I Tingsryds kommun

I insatsen har berörda förvaltningar och bolag inom Tingsryds kommun planerat och förbättrat för ökad inflyttning, och på så sätt underlättat mottagningsprocessen. Kommunen har arbetat för att öka möjligheterna för nyanlända med anknytningar att bo kvar, och utöka möjligheter och viljan generellt bland nyanlända att bosätta sig utanför tätorten. Information och utbildning för hyresvärdar och hyresgäster har varit en viktig del av insatsens utvecklingsarbete, tillsammans med främjande av uthyrning av privatpersoners bostäder. Delar av insatsen har efter avslutning integrerats i kommunens ordinarie verksamhet.

Hälsa Nuläge

Hälsa påverkas av en mängd olika faktorer, vilket ofta illustreras med en solfjäder, se bild 6 nedan, och är därför också intimt sammankopplat med boende, delaktighet och arbete/kompetens, det vill säga, de påverkar varandra i positiv eller negativ riktning.

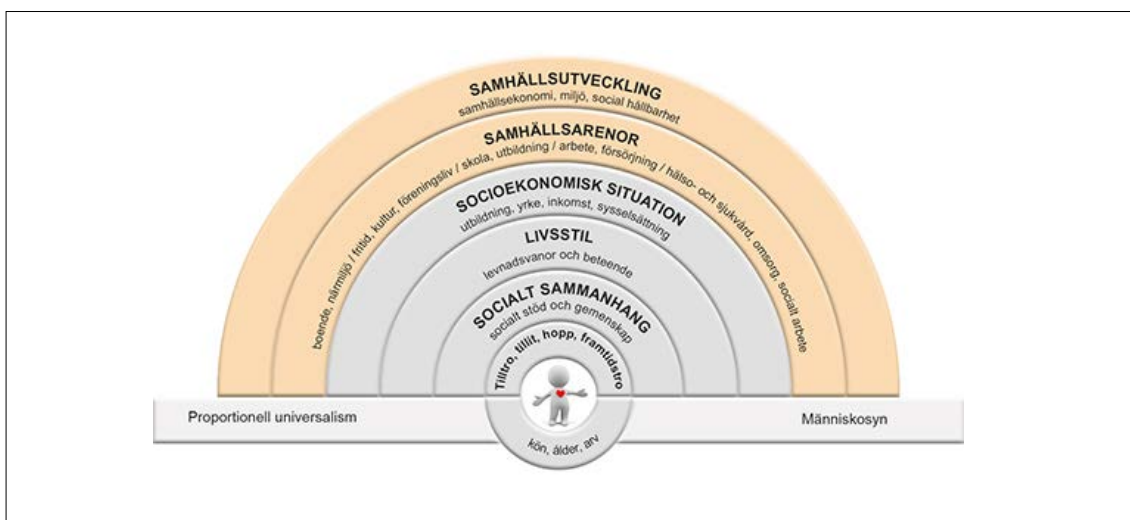

Bild 6. Hälsans bestämningsskiva enligt Dahlgren och Whitehead (1991) modifierad 2014 av Östgötakommissionen (6).

God hälsa är en förutsättning för en effektiv och inkluderande etablering liksom etableringen är en förutsättning för god hälsa. Olika studier visar att migrantgrupper har sämre hälsa än inrikesfödda, både i Sverige och i andra länder. Flyktinggrupper har till exempel sämre psykisk hälsa. Bland annat är depressioner, ångest, posttraumatisk stress och sömnsvårigheter vanligare hos denna grupp än andra.¹⁸

Nyanlända flyktingar och andra utrikesfödda har också lägre självskattad hälsa än andra. Invandrare avstår också oftare från att söka vård trots att de har behov av detta.¹⁹ En tredjedel av nyanlända uppger också att deras hälsa försämrats sedan de kom till Sverige, se bild 6, Hälsokurva för en nyanländ på nästa sida²⁰ – vilket varit känt i många år utan att någon tagit tag i det.²¹

Ett flertal tycker det är svårt boka tider – många har kontantkort till mobilen och när de måste vänta tar pengarna slut.

Målgruppen

Många ger uttryck för att de mår psykiskt dåligt – gäller samtliga tillfrågade asylsökanden men också flera som har UT.

Målgruppen

¹⁸ <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19664/2015-1-19.pdf>

¹⁹ <http://www.migrationsinfo.se/valfard/halsa/>

²⁰ <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402731df0/1528878844077/MILSA%20antologi.pdf> – sidan 17

²¹ <http://www.vetenskapshalsa.se/manga-migranter-upplever-stress/>

MOTTAGANDE OCH ETABLERING I ARBETS- OCH SAMHÄLLSLIV Nuläge i Kronobergs län

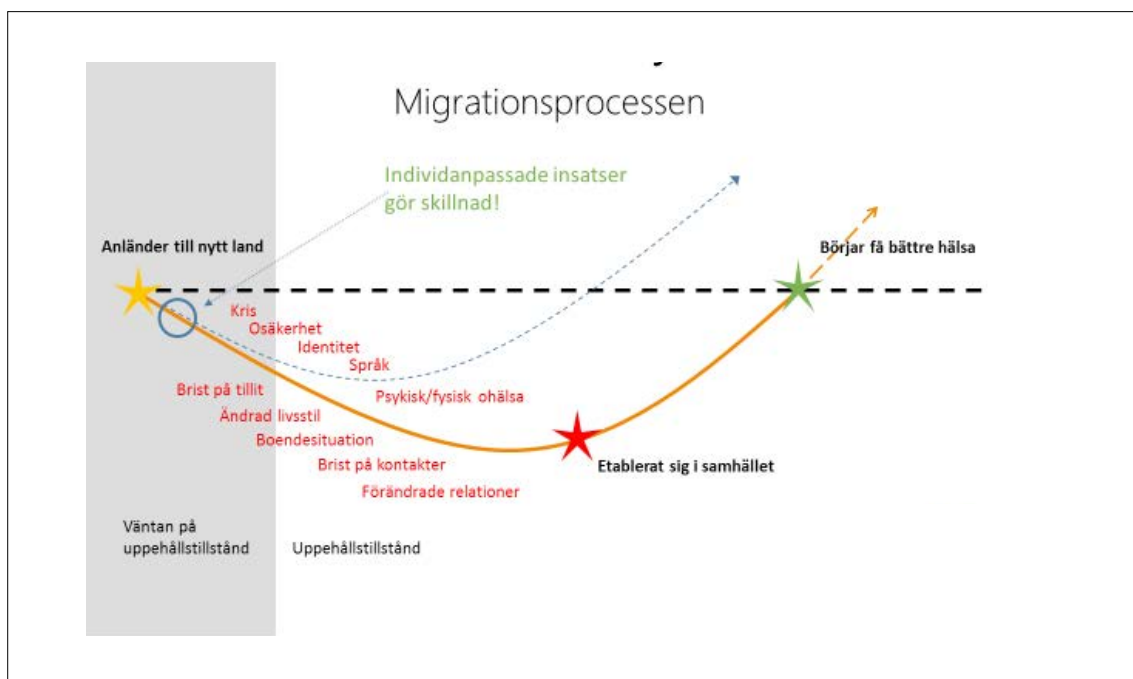

Bild 7. Källa Länsstyrelsen i Örebro län. Hälsokurva för en nyanländ.

Ohälsa är för övrigt en av de vanligaste orsakerna till att nyanlända avbryter sin etablering idag.²²

Utmaningar

Identifiering av ohälsa

Det har konstaterats att ohälsa sällan identifierats hos nyanlända under den period den nyanlända vuxne får etableringsersättning. Skälen här till är många – allt från ovilja att berätta, dålig erfarenhet av myndigheter, rädsla för nedsatt ersättning, för lite tid för kartläggning och relationsbyggande, inte rätt frågebatteri, för lite samhällsinformation liksom brister i samverkan mellan myndigheter²³.

Även om länet periodvis haft en hög andel av asylsökande och kvotflyktingar som genomgått hälsoundersökning jämfört med landet som helhet så kvarstår fortfarande det faktum att alla inte får det idag. Då detta är en tidig indikator avseende hälsa alternativt ohälsa är det av stor vikt att öka den andelen så att ohälsa upptäcks och adekvat behandling kan sättas in så snart som möjligt.

Tidig upptäckt av ohälsa har även betydelse finansiellt för både kommuner och region, då det finns en tidsbegränsning i hur länge medel kan återsökas från Migrationsverket.

²² <http://www.migrationsinfo.se/valfard/halsa/>

²³ Analys inför ESF-projektet Hälsofrämjande etablering i Växjö med omgivande kommuner, aug 2018.

Jämlik vård

Enligt barn- och mödrahälsovården är de främsta utmaningarna att skapa tillit till vården, jämlik delaktighet för asylsökande och nyanlända samt jämlik tillgång för barn till vård och insatser oavsett bakgrund och hemförhållande²⁴. Dessa utmaningar är inget unikt för barn och mödravården i Kronobergs län utan gäller även för vården som helhet. Samma erfarenheter finns i hela landet, vilket bland annat lyfts i betänkandet *Nästa steg på vägen mot en jämlik hälsa*.²⁵

Region Kronoberg har lyft att personer över 18 år med särskilda behov inte får den hjälp som krävs. Det finns även behov av information och utbildning till asylsökande nyanlända flickor/kvinnor och pojkar män om vård, egenvård och hälsa.²⁶ Detta kan bland annat kopplas till graden av så kallad hälsolitteracitet – förmågan att förvärva, förstå, värdera och använda information för att bibehålla och främja hälsa.²⁷

Slutenvården för barn i länet ser ett ökat antal barn med komplexa och omfattande sjukvårdsbehov. Likaså ser primär- och akutsjukvården fortsatt relativt hög nivå vad gäller remisser för barn med gamla skador, exempelvis splitterskador, samt en ökad frekvens av genetiska sjukdomar, där det ofta är för sent för behandling. Det kräver extra utredning och rehabiliteringsinsatser samt att det innebär ytterligare en försvårande faktor för utbildning och framtida arbetsliv²⁸.

Asylsökande upplever att de inte tas på allvar, att man inte riktigt bryr sig om dem – de menar att om de exempelvis säger att de har jätteont i magen – blir svaret att det säkert beror på situationen de befinner sig i.

Målgruppen

Ökad självmedicinering bland nyanlända/ensamkommande barn och unga

En ökad droganvändning bland nyanlända tonåringar i länet har lyfts av socialtjänsten²⁹, av representanter för Region Kronobergs hälso- och sjukvård samt kommunernas skola och elevhälsa. Vid kartläggningen, inom länsstyrelsernas regeringsuppdrag kring *barn som försvinner* 2016 framkom inte ökad droganvändning som en riskfaktor i länet. Situationen i länet har alltså ändrats avsevärt avseende självmedicinering och kan troligtvis bland annat förklaras av långa handläggningstider, åldersuppskrivningar, förändrade invandringsregler, avslagsbeslut samt den så kallade gymnasielagstiftningen.

Underlag/policys/strategier som kan ge fördjupad insikt i området hälsa finns i bilaga 2.

²⁴lägesbilder efter flyktingsituationen som genom länsstyrelsen har tagits fram två gånger per år sedan 2017

²⁵SOU 2017:47 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/06/sou-201747/>

²⁶lägesbilder efter flyktingsituationen som genom länsstyrelsen har tagits fram två gånger per år sedan 2017

²⁷<http://www.migrationsinfo.se/valfard/halsa/>

²⁸lägesbilder efter flyktingsituationen som genom länsstyrelsen har tagits fram två gånger per år sedan 2017

²⁹lägesbilder efter flyktingsituationen som genom länsstyrelsen har tagits fram två gånger per år sedan 2017

Goda exempel i länet

Hälsofrämjande etablering – ESF-projekt

(AF, Växjö kommun, Försäkringskassan och Regionen)

ESF-finansierat projekt som syftar till att begränsa de problem som oupptäckt ohälsa inom etableringen kan tänkas orsaka. Ett nationellt projekt som genomförs i sex geografiska områden/orter, bland dem arbetsmarknadsområde Växjö. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner och Region Kronoberg ska under projektet utveckla arbetsmetoder och samverkansstrukturer för att tidigt identifiera ohälsa eller funktionshinder samt utveckla insatser för att anpassa etableringsinsatserna utifrån målgruppens behov.

Förebyggande och praktiskt arbete mot könsstämpning av flickor och kvinnor i Kronobergs län

Information om hur olika aktörer i länet ska arbeta mot könsstämpning av flickor samt bidra till en ökad förståelse för olika myndigheters uppdrag. Målgrupp är personal inom förskola, skola, elevhälsa, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, polisen och åklagarmyndigheten som i sitt arbete behöver kunskap om könsstämpning av flickor.³⁰

Hälsoskolor i länet

Initierad 2014 via dåvarande landstinget och utvecklad av Dalbo Vårdcentral i Växjö, inledningsvis enbart för invandrade kvinnor i syfte att öka den upplevda hälsan via kunskaper om hälsa och egenvård bland nyanlända. Finns idag även i samarbete med Arbetsmarknad Vuxna, Växjö kommun samt i Tingsryds kommun, i nära samarbete med kommunen. Hälsoskolor har tidigare funnits i Braås, Lammhult och Lessebo. I Lessebo fanns även ett hälsocafé kopplat till insatsen.

Friskvård via Arbetsmarknad unga, Elvagården Växjö kommun

Hälsofrämjande aktiviteter för 16–29 åringar för att förbättra deltagares motivation, studieresultat och allmänna välbefinnande. Provar på olika fysiska aktivitet och diskuterar hälsorelaterade frågor.

Friends to friends

Noaks Ark Småland och Halland har fått i uppdrag av Region Kronoberg att driva arbetet med Friends to friends – ett samarbetsprojekt som syftar till att öka kunskapen om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt psykisk hälsa hos framförallt nyanlända ungdomar/unga vuxna, inklusive ensamkommande samt öka kunskapen hos personal som möter målgruppen. Unga ”utbildar” unga via dialoger i grupp på hvb-hem och skolor.

³⁰<http://www.regionkronoberg.se/contentassets/ed6225a58aa3450894e62e0660ae7f64/forebyggande-och-praktiskt-arbete-mot-konsstypning-av-flickor-och-kvinnor-i-kronobergs-lan.pdf>

Arbetsmarknad/Kompetens

Nuläge

De senaste årens befolkningsökning tillsammans med det starka arbetsmarknadsläget främjar sysselsättningsutvecklingen i länet. Även om det globala läget visar på en mer polariserad ekonomisk utveckling är aktiviteten i den svenska ekonomin fortsatt hög. Exporten fortsätter vara motorn i den ekonomiska tillväxten.

Det starka omvärldsläget främjar också Kronobergs län vilket återspeglas i ökat behov av personal som visas i bild 8. Majoriteten av länets arbetsgivare planerar att rekrytera, men hämmas av fortsatt höga bristnivåer inom såväl privat som offentlig sektor. Sysselsättningsökningarna på arbetsmarknaden sker till största delen bland utrikesfödda (80 procent av jobbtillväxten, 2017).

Generellt förstår man inte vad AF kan göra och menar att hjälpen de får är mycket begränsad.

Målgruppen

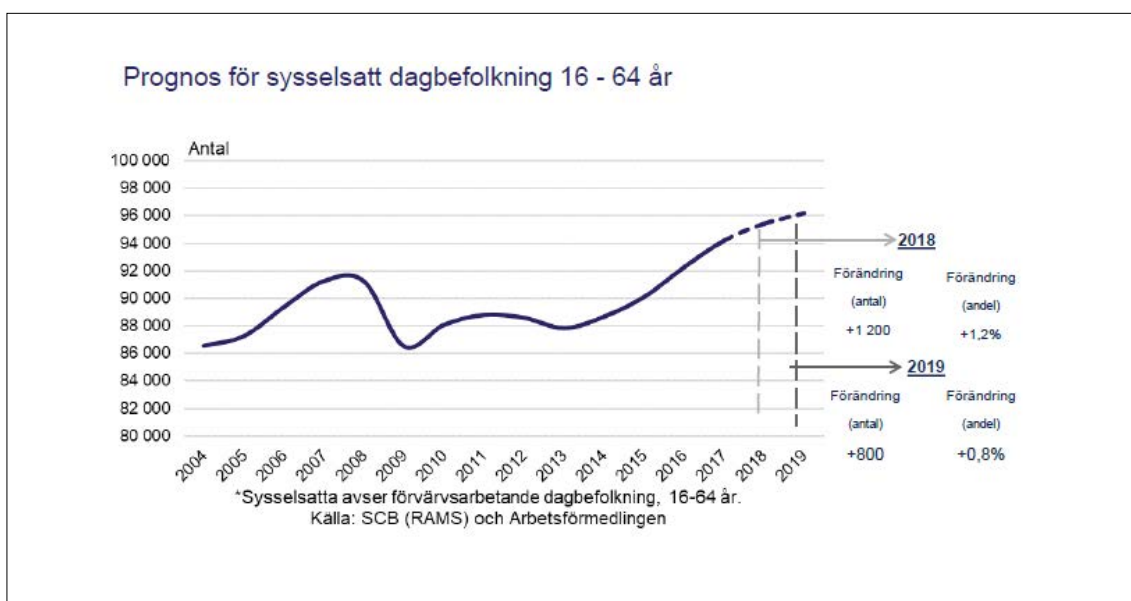

Bild 8. Källa: Arbetsförmedlingen. Fler jobb i länet fram till 2019.

Trots en uthållig och stark efterfrågan på arbetskraft är utmaningarna på arbetsmarknaden stora. Gapet mellan vad arbetsgivaren efterfrågar och den arbetssökandes kompetens är stor. Bristen på utbildad arbetskraft är fortsatt hög och gäller både gymnasiala och eftergymnasiala yrken.

MOTTAGANDE OCH ETABLERING I ARBETS- OCH SAMHÄLLSLIV Nuläge i Kronobergs län

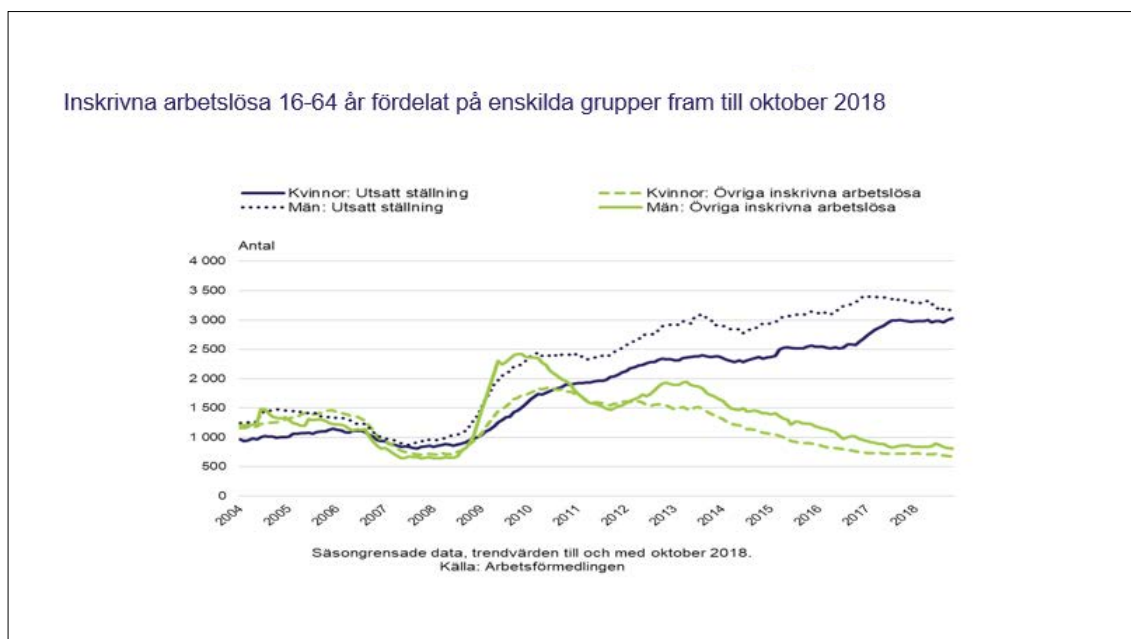

Bild 9. Källa: Arbetsförmedlingen. Arbetslöshetens sammansättning i länet.

Det råder, som bild 9 visar, en obalans på länets arbetsmarknad. 80 procent eller 6 300 personer tillhör utsatta grupper (47 procent kvinnor och 53 procent män) och har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Var tredje person som söker arbete har högst förgymnasial utbildning. Två av fem arbetslösa är födda utanför Europa.

Matchning till arbete via utbildning blir allt viktigare för att mildra bristsituationerna. Det ställer större krav på utbildningsväsendet men också på individerna att välja en utbildning med inriktning mot bristyrken. Kommunerna i länet är mycket viktiga aktörer både som utbildningsanordnare och ur ett vägledningsperspektiv.

Tillskottet av nyanlända i arbetskraften är positivt med tanke på bristyrken, men för en fungerande integration krävs insatser inom både arbetsmarknads- och utbildningspolitiken, samt att också näringslivet tar ett större ansvar för att främja vägledning mot efterfrågade yrken och kompetenser. För att behålla tillskott inom länets gränser blir såväl länets som bristyrkenas attraktionskraft som helhet allt viktigare även sett ur ett längre perspektiv.

Mellan åren 2015 och 2035 förväntas antalet förvärvsarbetande i åldrarna 16–74 år öka från 4,7 miljoner till 5,3 miljoner. Detta motsvarar en ökning med 13 procent. De utrikesfödda väntas stå för större delen av denna ökning.³¹

³¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/analyser-och-prognoser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/trender-och-prognoser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/pong/statistiknyhet/trender-och-prognoser-2017/>

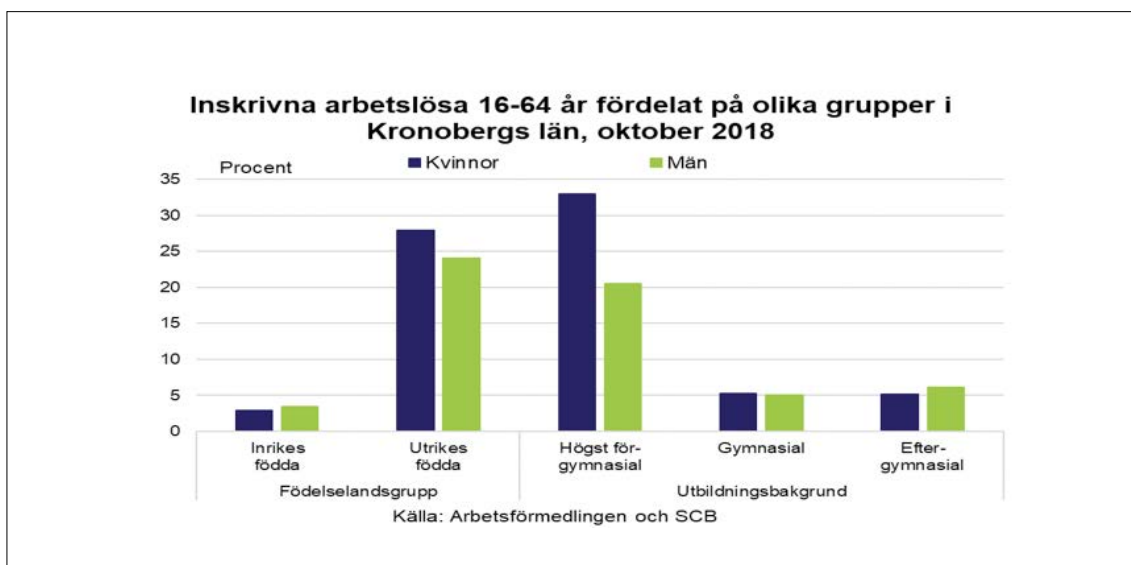

Bild 10. Källa: Arbetsförmedlingen. Utbudet av arbetskraft.

Efterfrågan på arbetskraft i länet är stor: varannan arbetsgivare i länet behöver rekrytera och kan inte växa utan nyrekrytering. Det råder brist på arbetskraft hos två av tre offentliga arbetsgivare och hos nästan hälften av privata arbetsgivare. Detta påverkar verksamheterna, hämmar sysselsättningsökningen och tillväxten.

Bild 10 visar utbudet av arbetskraft i länet fördelat på inrikes och utrikes födda samt utbildningsnivå. Mellan utbildad arbetskraft och arbets-sökandes utbildningsnivå har vi en tydlig obalans. Det gör att matchning-en i länet står inför stora utmaningar, men det finns tre viktiga åtgärder som kan mildra obalansen.

1. Matchning mot utbildning som både ställer större krav på utbildningsväsendets flexibili-tet och tydligare inriktning mot bristyrken.
2. Bristen på eftergymnasialt utbildade personer gör att universitet och högskolor, men ock-så yrkeshögskolor har en viktig funktion att fylla. Kommunerna är viktiga aktörer både för vuxenutbildning och vägledning för de som ska välja gymnasieutbildning.
3. Många branscher är fortfarande starkt könssegregerade och därmed går både arbetsgivare och arbetssökande miste om valmöjligheten för hela arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsutbildningar har alltmer styrts om mot rekryteringsutbildningar där delta-garna ofta är bundna till arbetsgivare som är delaktiga i utbildningarna redan före start.

Sedan 2018 bedömer arbetsförmedlare om deltagare i etableringsprogrammet omfattas av utbildningsplikt eller inte. Syftet med utbildningsplikten är att stärka nyanländas etablering och bidra till att matchningen förbättras.

Några säger att de haft prak-tik efter praktik men inte fått jobb – känner en hopplöshet och också att den kompetens de ändå har inte tas på allvar.

Målgruppen

De deltagare i etableringsprogrammet som bedöms ha svårt att få arbete under den tvååriga etableringstiden, på grund av kort utbildning (avsaknad av gymnasieexamen), ska ta del av reguljär vuxenutbildning. Dessa hänvisas till kommunen som ansvarar för att en studieplan upprättas och att individen söker reguljär utbildning eller folkhögskoleutbildning som komplement till SFI studier.

Underlag/policys/strategier som kan ge fördjupad insikt i området arbetsmarknad/kompetens finns i bilaga 2.

Utmaningar

Brister i tillvaratagande av kompetens

Bland nyanlända finns kompetens inom olika yrkesområden, som inte alltid tillvaratas effektivt, bland annat till följd av lång väntetid för validering av utbildning respektive kunskaper förvärvade på arbetsmarknaden i hemlandet.

Genom utbildningsinsatser och praktik parallellt med SFI byggs individens kompetens på, både med språkfärdigheter och i stor utsträckning samhälls- och yrkeskunskaper. Tiden i etableringen behöver laddas med innehåll som stärker individens förutsättningar att kunna inkluderas i samhället. Arbetsgivare efterfrågar i första hand utbildad arbetskraft.

Svårt att ta till sig information – även om de vet att det finns mycket information på webben.

Målgruppen

Bristande kunskaper i det svenska språket inklusive kommunikationssvenska

Nyanlända som studerar svenska för invandrare (SFI) och som klarat högsta kurs på studievägen av nybörjare två år tidigare, är för länet cirka 45 procent³². Många brister i kunskaper och SFI behöver kompletteras med andra typer av språkutvecklande insatser för de grupper som inte kan ta till sig av SFI av olika anledningar.

Svenska för invandrare syftar framförallt till att ge invandrare kunskap i det svenska språkets struktur och meningsbyggnad, där större del fokuserar på den skriftliga framför den muntliga kompetensen. Samtidigt kräver arbetsgivare att deras arbetstagare förstår och kan kommunicera på svenska, vilket utgör ett hinder för anställning.

Undervisning sker i blandade grupper – dvs inte anpassade till språknivå och då blir det inte bra för någon.

Målgruppen

Generellt missnöje med SFI – tycker att det mest är läraren som föreläser och det ges få möjligheter till dialog.

Målgruppen

³²Kolada, kommun- och landstingsdatabasen 2017.

Hållbar struktur för individens insatser

Inom ESF-projektet Etableringssamverkan Kronoberg (ESK) har man stött på en del hinder i etableringen av nyanlända i länet. Ett av dessa hinder är bristande kommunikation mellan myndigheter samt inom kommuner som därmed inte ser helheten.

Underlag/policys/strategier som kan ge fördjupad insikt i området arbetsmarknad/kompetens finns i bilaga 3.

Menar att när de väl träffar handläggaren upplever de att hen inte är särskilt intresserad av dem.

Målgruppen

Goda exempel

Kompetensförsörjning i realtid (KIR)

Projektet *Kompetensförsörjning i realtid* (KiR) är ett integrationsprojekt med syfte att förbättra integrationsprocessen genom att underlätta för nyanlända att snabbare komma ut på arbetsmarknaden. Projektet baseras på befintliga behov av att motverka utanförskap och arbetslöshet bland nyanlända i Älmhults kommun samt förse det lokala näringslivet med kompetent arbetskraft. Målet med projektet är att skapa en metod för hur vi på bästa sätt kan kompetensförsörja nyanlända individer och matcha dem mot lämplig sysselsättning.

Metoden bygger på kartläggning av den lokala arbetsmarknadens korta och långsiktiga behov matchat med de nyanländas kunskaper, i kombination med vuxenutbildningar och arbetsmarknadspolitiska insatser som möter behovet av kompetens i kommunen. Arbetssättet inkluderar ett ökat samarbete mellan Arbetsförmedling, vuxenutbildning och socialtjänst i Älmhult för att effektivisera integrationsprocessen och undvika stuprör. Metodens styrka ligger i helhetsgreppet kring nyanländas etablering på arbetsmarknaden och genom detta arbetssätt har man direkt kunnat förkorta de nyanländas väg till självförsörjning.

Etableringssamverkan Kronoberg (ESK)

Projektet Etableringssamverkan Kronoberg vill stärka och effektivisera etableringen genom tydligare anpassning och koppling till individers och arbetsgivares behov. Genom att regionalt och lokalt samverka och samordna statens och kommunernas resurser i etableringen, ska fler individer lyckas med sin etablering.

Fatta Kompetensen

Marknadsområde Småland och Blekinge driver sedan juni 2017 det nationella ESF-projektet Fatta kompetensen som är ett utvecklingsprojekt för att skapa en ”mönstermodell” för bristyrken. En förväntad produkt i projektet är rörliga bilder som väcker nyfikenhet för bristyrken hos nyanlända, till exempel väcka och fånga intresse för industrisektorn hos kvinnor. Målet är att förbättra kompetensförsörjning genom att utveckla nya och befintliga metoder, samt att bidra till att utöka nyanländas egenaktivitet.

Aktiva plattformar har utvecklats där lokala företag, Arbetsförmedlingen och kommunen tillsammans skapar förutsättningar för tillväxt, bland annat genom att säkra kompetensförsörjning genom exempelvis planering av utbildningar och digitala verktyg. Kommunerna använder informationsmaterial som tagits fram på SFI för att ge nyanlända information och förståelse som leder till ökad egenmakt.

Vårt dagliga bröd

Vårt dagliga bröd är ett projekt som bedrivs i Lessebo och Uppvidinge och vänder sig till nyanlända kvinnor. Genom att i aktiviteter använda den egna kompetensen, besöka arbetsgivare och stärka självkänslan är syftet att närma sig arbetsmarknaden.

Entreprenörskap för asylsökande

Insatsen syftar till snabbare integration, självförsörjning och bättre språkinläring genom möjligheten att träffa förebilder i personer som startat egen verksamhet efter att ha deltagit i Mackens företagsskola. Genom insatsen *Entreprenörskap för asylsökande* ges individuellt stöd till asylsökande deltagare genom mentorskap, rådgivning, förhandlingsstöd och kontakter med relevanta myndigheter.

Mackens Vänner i samverkan med det sociala företaget Macken bedriver insatsen med finansiellt stöd från Länsstyrelsen i Kronobergs län

En lättare väg in i Sverige

Insatsen syftar till att skapa möjligheter att påskynda målgruppens etableringsprocess på den svenska arbetsmarknaden, där asylsökande i ett tidigt skede får en inblick i hur det svenska näringslivet och olika arbetsplatser ser ut och fungerar. Asylsökande gör studiebesök på olika företag och arbetsplatser, bland annat med stöd av det befintliga företagsnätverket. Studiebesök varvas med studiecirklar för en aktiv asyltid, där målgruppens kontaktnät till arbetsmarknaden ska utvecklas.

Internationella Vänner bedriver insatsen med finansiellt stöd från Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Snabbspår

Ett projekt som bedrivs av Almi och Tillväxtverket - Hjälpa nyanlända, som funderar på att starta eget, med rådgivning, företagartutbildning och finansiering. Stödet finns på tre olika språk: arabiska, lätt svenska och engelska.

Delaktighet

Nuläge

Ett fritt och självständigt civilsamhälle med en mångfald av organisationer, verksamheter och röster är en förutsättning för en väl fungerande demokrati. Det civila samhället verkar som demokratiskola, röstbärare och opinionsbildare och bidrar till gemenskap och tillit mellan människor. I allt större utsträckning har det offentliga vänt sig till civilsamhället för att i gemenskap lösa samhälleliga utmaningar.

Delaktighet som förutsättning för integration i det svenska samhället³³ betyder att möjligheter ges till deltagande i den svenska demokratin. Det är i det sammanhanget viktigt att notera att många utlandsfödda personer har en särskild utmaning bland annat till följd av bristande språkkunskaper, saknar tidigare erfarenhet av att leva i demokratiska samhällen samt att en bristande tillgänglighet kan utgöra hinder för ett aktivt deltagande i det svenska samhällslivet.

Integration är en dubbelriktad process. Individen måste vilja delta och integreras och övriga samhället måste ge plats, lyssna och vilja möta nykomlingen. Delaktighet bör vara grundbulten i alla integrationsprocesser. Hög grad av delaktighet innebär att individen är med och formar det som sker i samhället – är medskapande i processen – och känner medansvar. Delaktighet inom ett samhällsområde kan vara en plattform för att komma in i ett annat. En bra utbildning ger till exempel bättre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden.

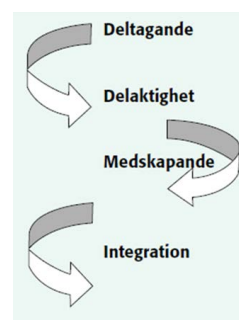

Bild 11. Dubbelriktad proces

Avsaknaden av informella nätverk kan vara en orsak till fördröjd etablering på arbetsmarknaden och till övriga delar av samhället. Utöver det offentliga insatser för att stärka nya svenskars humankapital har föreningar och organisationer i civilsamhället en betydelsefull roll i integrationsprocessen. I föreningar möts människor med olika bakgrund i ett gemensamt intresse, där utvecklas kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhällets och deltagarna breddar sina sociala nätverk. Forskning visar att sociala nätverk har stor betydelse i rekryteringsprocesser³⁴.

Behöver stöd i att få ett socialt nätverk, att veta var man kan vända sig för att få svar på sina frågor- ex en mentor.

Målgruppen

Var femte invånare i Kronoberg har utländsk bakgrund, det vill säga är antingen utrikesfödd eller har två utrikesfödda föräldrar. Befolkningsförändringar som exempelvis invandring skapar nya målgrupper och nya kulturskapare i länet vilket ökar mångfalden av konstnärliga uttryck. Inom många kulturorganisationer sker ett aktivt arbete kring mångfaldsfrågor.

³³ <http://integrationsrapporter.mkcentrum.se/wp-admin/wp-content/uploads/somalia.pdf>

³⁴ Scaramuzzino, Roberto (2014), "Det civila samhället och integration", Ungdomsstyrelsen.

Det finns behov av ytterligare kompetensutveckling, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte för att säkerställa ett kulturliv som är angeläget för alla kronobergare. Det handlar om både möjligheter att själv utöva och ta del av kultur och om förutsättningarna för kulturorganisationer med regionala uppdrag att arbeta med kulturuttryck de inte är vana vid. Med anledning av att länet under de senaste åren tagit emot många nyanlända är det av särskild vikt att nyttja kulturområdets kompetenser i arbetet med integration.

2016 fattade regeringen beslut i en särskild förordning (2016:1363) om tidiga insatser för asylsökande för att bland annat stärka kunskapen om det svenska samhället. Samhällsinformation innan uppehållstillstånd erbjuds i första hand av civilsamhällets organisationer och statistik förs inte på ett sätt som ger tillförlitliga jämförelsetal, dessutom bygger dylika insatser på frivilligt deltagande. En indikator är dock antal deltagare som har rapporterats till Länsstyrelsen i de insatser som beviljats statsbidrag. Totalt rör det sig om cirka 2 600 deltagare under 2018.

Antal unika deltagare är svårt att beräkna då många asylsökande deltar i fler än en insats. Sammantaget ska det ändå ses som ett högt deltagande i förhållande till antalet asylsökande som funnits i länet. Genomsnittligt antal under perioden kan beräknas till cirka 900 personer. Fördelningen mellan män och kvinnor är totalt 58 procent män och 42 procent kvinnor, ska dock noteras att majoriteten av insatserna har haft en jämn fördelning mellan könen.³⁵

När uppehållstillstånd beviljas och bosättning har skett genomför kommunerna samhällsorientering som regleras i lag sedan 2010. Det är svårt att mäta effekten av erbjuden samhällsinformation och samhällsorientering – antalet deltagare är dock högt i länet. Enligt uppgift från kommunerna för 2017 deltog 946 unika individer i samhällsorientering – 455 kvinnor och 491 män – ska ses i förhållande till att 1026 vuxna mottogs i länet under 2017.

Många minns inte att de fått någon specifik samhällsinformation eller deltagit i samhällsorientering. Flera hänvisar till informationen som de fick av Migrationsverket när de kom till Sverige.

Målgruppen

Utmaningar

Utrikesföddas politiska representation är lägre i förhållande till antalet som är folkbokförda i länet.

Cirka 19 procent av länets invånare var utrikesfödda, men bara cirka 6 procent av ledamöterna i länets kommunfullmäktige var utrikesfödda, enligt statistik från 2014 i åldersspannet 15–74 år.

Valdeltagandet är lägre i valdistrikt med hög andel personer med utrikesfödda, exempelvis var valdeltagandet i Riksdagsvalet i Araby/Dalbo/Nydala/Pilbäcken i Växjö kommun 68,53 procent att jämföras med 87,38 procent i länet 2014³⁶. Siffror från Valmyndigheten visar att valdeltagandet ökat i det senaste valet i ovan nämnda valdistrikt och landar enligt val.se på 71,79 procent i Riksdagsvalet 2018.

³⁵ Uppdrag 3.4 (statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl.) – redovisning från Länsstyrelsen i Kronobergs län dnr 851-209-2019

³⁶ SCB:s statistikdatabas- <http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/?rxid=bc87b5e4-3475-4bf8-9942-3ac42c16daa0>

Brist på kunskap om det svenska samhället

Under en förhållandevis lång period har personer som sökt asyl i Sverige väntat upp till två år på besked om uppehållstillstånd beviljas eller inte – under den tiden har få insatser gjorts för att informera om det svenska samhället, normer och värderingar. 2016 fattade regeringen beslut i en särskild förordning (2016:1363) om tidiga insatser för asylsökande för att bland annat stärka kunskapen om det svenska samhället.

När uppehållstillstånd beviljas och bosättning har skett genomför kommunerna samhällsorientering som regleras i lag sedan 2010. Trots insatser som görs finns det fortfarande brist på kunskap, vilket uttrycks av asylsökande och nyanlända själva men också av aktörer som anordnar olika informationsinsatser som exempelvis civilsamhällesorganisationer.

För att känna delaktighet behöver man få mer information om hur man beter sig i Sverige – seder och bruk – de sociala koderna.

Målgruppen

I en länsdialog som arrangerades av Länsstyrelsen, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen i februari 2018 konstaterades att ökad samverkan behöver ske mellan kommunala anordnare – särskilt kopplat till små språkgrupper för ökad effektivitet i samhällsorienteringen. Initiativ har tagits för att se över hur en sådan samverkan skulle kunna se ut och finansieras. Det konstaterades även att strategier/metoder bör utvecklas för att nå en sömlös process från ankomst till etablering för att stärka kunskapen om det svenska samhället som i förlängningen ska kunna leda till ökad delaktighet. I denna process behöver såväl kommuner som civilsamhället vara involverade.

Hållbara förutsättningar för civilsamhällets deltagande

Civilsamhällets betydelse i etableringsprocessen har av både riksdag och regering beskrivits som central, bland annat utifrån att man ser att de ideella krafterna är mycket viktiga när det kommer till att motverka fördomar och skapa nya kontaktytor mellan nyanlända och personer som är etablerade i Sverige.³⁷

Regeringen har i flera statliga utredningar, promemorior och skrivelser lyft behovet av en civilsamhällespolitik som prioriterar det civila samhällets långsiktighet och oberoende³⁸.

I arbetet med att ta fram en långsiktig strategi mot segregation har Regeringen genomfört sakråd med företrädare för civilsamhällets organisationer. Även Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har fått uppdraget att utreda civilsamhällets villkor. Det visade sig att organisationer som verkar i områden med socioekonomiska utmaningar upplever sig ha sämre förutsättningar för sin verksamhet än andra organisationer.

De ser att de uppfyller ett viktigt behov för de boende i området men anser att de saknar nödvändig struktur och finansiering för verksamheten samt att de får ta hand om uppgifter som det offentliga egentligen ansvarar för³⁹. Många organisationer vittnar om en ökad administrativ börda vid ansökningar om bidrag och projektmedel och uppföljningar av desamma, och svårigheter med att planera långsiktigt då många projektmedel betalas ut på årsbasis och sällan flera gånger för samma projekt.

³⁷<https://www.regeringen.se/artiklar/2015/05/civila-samhallet---viktigt-for-nyanlandas-etablering/>

³⁸SOU 2016:13 och Skr. 2017/18:246

³⁹MUCF:s rapport Utvecklingen av ideella föreningars villkor, Civilsamhällets villkor 2016 med fokus på ideella föreningar i utsatta områden

Även föreningar som ansökt om integrationsmedel i Växjö kommun vittnar om svårigheter med långsiktig planering och att finna alternativa finansieringslösningar när projektmedel tar slut.

Vidare visar rapporter från MUCF att det ofta saknas nödvändig kunskap och förståelse för det civila samhället och dess villkor hos politiker och tjänstemän i offentlig sektor. Många organisationer vittnar om en ökad administrativ börda vid ansökningar om bidrag och projektmedel och uppföljningar av desamma, och svårigheter med att planera långsiktigt då många projektmedel betalas ut på årsbasis och sällan flera gånger för samma projekt.

Regeringen lyfter i skrivelsen *En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället*⁴⁰ fram att villkoren för organisationsbidrag ska vara enhetliga och att bidragssystemen inte ska utsättas för alltför snabba förändringar. Stabilitet ger organisationerna möjligheter att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet på ett långsiktigt sätt. Genom att se över rutiner och krav i samband med ansökning och redovisning av bidrag skulle offentliga aktörer kunna bidra med bättre villkor för civilsamhället. Det gäller inte bara för regeringen och de statliga bidragen utan även för kommuner och landsting, konstaterar Regeringen i skrivelsen.

Information om regelverk och vilka stöd som finns behöver bli bättre, inte minst i en tid då fler ideella organisationer är utförare av välfärdstjänster. Där krävs ökad kunskap såväl för civilsamhället som för det offentliga kring upphandlingsregler och möjligheter att använda sig av olika former av partnerskap för vissa tjänster. Olika samverkansformer växer fram, exempelvis Idéburet offentligt partnerskap. Det pågår nu utredningar kring hur dessa ska hanteras och hur rådande lagstiftning kring upphandling och konkurrens kan anpassas till dessa nya aktörer inom välfärden.

Underlag/policys/strategier som kan ge fördjupad insikt i området delaktighet finns i bilaga 2.

Goda exempel

Vi är Växjö

Ett digitalt nätverk bestående av närmare 40 organisationer/aktörer som på något sätt möter nyanlända i sina verksamheter. Nätverket var ett privat initiativ i samband med flyktingsituationen 2015, då flera aktörer kände ett behov av att få information om vilka som erbjöd stöd till asylsökande och nyanlända samt hur och var volontärer kunde hjälpa till med de behov som uppstod. En Facebooksida samlar varje vecka information om pågående aktiviteter och lägger ut veckoöversikter med alla de insatser och aktiviteter som äger rum i Växjö.⁴¹

Vid ett antal tillfällen per år samlas nätverket för fysiska möten, då representanter för föreningar och organisationer delar med sig av sina aktiviteter, sprider kunskap och samordnar insatser. Ett konkret resultat av samarbetet är de språkcaféer som erbjudits under sommaren, där flera aktörer (föreningar och studieförbund) turas om att ta ansvar för att hålla aktiviteter öppna under en tid då ordinarie verksamheter stänger, som finansierats av Länsstyrelsens statsbidrag för tidiga insatser för asylsökande.

⁴⁰ 2017/18:246 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2018/05/skr.-201718246/>

⁴¹ <https://www.facebook.com/groups/viarvaxjo/>

Samhällsinformation för asylsökande

Röda Korset Växjökreten bedriver insatsen som syftar till att motverka passivisering hos målgruppen under asyltiden, en passivisering som annars kan leda till psykisk och fysisk ohälsa. Insatsen ska även öka de asylsökandes kunskap om det nya landet genom samhällsinformation, vilket främjar en framtida etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd. Insatsen erbjuder språk- och samhällsstudier samt hälsofrämjande aktiviteter.

Samhällsinformationen ges i storgrupp (15 deltagare), i mindre grupper samt individuellt med stöd av en samhällslots, för en individanpassad information. De hälsofrämjande aktiviteterna i storgrupp utgörs bland annat av cykelkurser, fotboll, basket, innebandy, aerobics, vandringar etc. Verksamheten finansieras av Länsstyrelsens statsbidrag för tidiga insatser för asylsökande.

Kvinnor för kvinnor

Studiefrämjandet Småland-Gotland bedriver insatsen som syftar till att asylsökande kvinnor träffar andra kvinnor för att diskutera hälsa, familj, känslor och relationer. Genom ökad kunskap och tillgång till verktyg ska insatsen bygga upp kvinnors självsäkerhet och hjälpa kvinnor att bredda perspektivet på livet, genom förebyggande verksamhet i både hem och samhälle. På så sätt ska samtidigt förståelsen öka hos målgruppen om nya möjligheter för att nå ett mer jämställt liv. Insatsen vänder sig till deltagare i hela Kronobergs län. Verksamheten finansieras av Länsstyrelsens statsbidrag för tidiga insatser för asylsökande.

Match ideas

ABF Södra Småland har beviljats medel från MUCF för projektet *Match Ideas*. Projektet vill få fler ungdomar från Växjö, i åldern 13–24 år, att organisera sig tillsammans. Genom att organisera sig i det civila samhället kan ungdomar påverka sina egna liv, men också samhället. För att göra organiseringen möjlig sker digitala och fysiska idémöten som följs av vägledning och stöttning så att ungdomarna får rätt verktyg för att förverkliga sina idéer. Följ projektet på matchideas.se

Pappa kom hem 2.0

Ett projekt som pågår i länets samtliga kommuner och samordnas av Uppvidinge kommun. Pappagrupper för nyanlända – Tanken är att skapa möjlighet för nyanlända pappor att prata om sin roll i ett nytt land, med andra förväntningar och sociala koder än i hemlandet. Frågor som tas upp är bland annat synen på mannens roll som familjeförsörjare, hur barn ska uppfostras och hur arbetet hemma kan fördelas. Projektet finansieras av medel från Länsstyrelsen.

Kronoberg tillsammans

En webbsida som administreras av Länsstyrelsen och samlar aktiviteter som gynnar mottagande och etablering i det svenska samhället och i Kronobergs län samt främjar en god hälsa.⁴²

⁴²<http://kronobergtillsammans.se/integration/>

BILAGA 1

Övriga aktuella lagar som reglerar bland annat ersättningar till kommuner och landsting för mottagande och etablering, ekonomiskt bistånd till asylsökande, hälso- och sjukvård

Lagen om mottagande av asylsökande med flera LMA (1994:137)

Bestämmelser och avgränsning om sysselsättning för och bistånd till flykting eller annan skyddsbehövande som ansökt om uppehållstillstånd, och av särskilda skäl har medgetts rätt att vistas i Sverige medan ansökan prövas.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1994137-om-mottagande-av-asylsokande-mfl_sfs-1994-137

Förordning om statlig ersättning för asylsökande med flera (2017:193)

Bestämmelser om kommuners och landstings rätt till statlig ersättning för vissa kostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2017193-om-statlig-ersattning-for_sfs-2017-193

Förordning om statlig ersättning för flyktingmottagande med mera (1990:927)

Bestämmelser om ekonomisk ersättning till kommuner och landsting för mottagande av och insatser för skyddsbehövande och vissa andra personer.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1990927-om-statlig-ersattning-for_sfs-1990-927

Lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande med flera (2008:344)

Kompletterande bestämmelser om landstingens och regionernas skyldigheter att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård åt asylsökande och vissa andra utlänningar.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2008344-om-halso--och-sjukvard-at_sfs-2008-344

BILAGA 2

Underlag/policys/strategier

Hälsa

Nyanlända och asylsökande i Sverige – en studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor

Två enkätstudier, den ena riktad till nyanlända från Syrien mellan 2011–2013 och den andra till asylsökande från Eritrea, Somalia och Syrien, genomförd av Röda Korsets Högskola, delvis med stöd från Arbetsmarknadsdepartementet. Studien visar bland annat att psykisk hälsa är mycket utbredd, där 30 procent uppger symptom som överensstämmer med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och drygt 30 procent att de varit utsatta för tortyr. Samtidigt uppmärksammades styrkor och egna förmågor som behöver stöttas och stärkas. (Röda Korsets Högskolas rapportserie 2016:01)

Kartläggning av nyanländas hälsa

En enkätundersökning i Skåne län (inom ramen för MILSA feb 2015-feb 2016), liknande den nationella folkhälsoenkäten men utökad med vissa frågor, däribland hälsolitteracitet, och översatt till fyra olika språk. Bland resultaten kan nämnas att 1/3 uppgav obehandlad sjukdom, mer än hälften uppgav psykisk ohälsa och drygt 80 procent att de har låg tillit till andra, människor som myndigheter och institutioner, däribland hälso- och sjukvården. (Slobodan Zdravkovic, Grahn och Björngren Cuadra, Malmö Högskola, MIM 2016). Resultaten bekräftas av olika uppföljande studier.

- Health literacy among newly arrived refugees in Sweden

I en studie från förra året, baserad på två större enkätundersökningar bland arabisk, dari- och somalitalande samt gruppintervjuer av arabisk och somalisktalande SFI- och SO-elever konstateras att hälsolitteraciteten är begränsad bland nyanlända i Sverige vilket, dels verkar ha betydelse för upplevelsen av hälsoundersökningen, dels det hälsosökande beteendet liksom hälsa i sig. Hänsyn behöver därför tas till hälsolitteracitet i arbetet med nyanlända för att öka jämlikheten, både avseende hälsa och hälso- och sjukvård (Josefin Wängdahl, Uppsala universitet, 2017).

Hälsans betydelse för inläring av andraspråk för vuxna invandrare - en kunskapsöversikt, FoU Väst 2017

Totalt redovisas resultat från 24 studier som på olika sätt belyser förklaringsfaktorer som kan spela roll för vuxna invandrades inläring av andraspråk. Utbildningsbakgrund, ålder, kön, upplevelser av traumatiserande händelser och socialt stöd i mottagarlandet är några av de faktorer som framstår som betydande för vuxna invandrades språkinläring. Förutom dessa faktorer framgår det även att inläring av andraspråk och hälsa har en ömsesidig påverkan på varandra. En annan viktig slutsats som kan dras från den samlade forskningen och kunskapsöversikten är vikten av att inte se vuxna invandrare som en homogen grupp.

<https://www.grkom.se/download/18.40875c1615a341db3562cbd9/1487838682090/H%C3%A4lsans+betydelse+f%C3%B6r+inl%C3%A4rning+av+andraspr%C3%A5k.pdf>

Suicid bland ensamkommande

Karolinska institutets kartläggning av självskadebeteende, suicidförsök, suicid och annan dödlighet bland ensamkommande barn och unga visar att suicidtalet bland ensamkommande asylsökande barn och unga (10 till 21 år gamla) i hela landet under 2017 var 10 gånger högre än för motsvarande jämnåriga personer i befolkningen 2016 (51.2 jämfört med 5.2 per 100 000). Den slutsats som dragits är akuta preventiva åtgärder måste sättas in för att förhindra att fler asylsökande ensamkommande barn och ungdomar begår självmord.

https://ki.se/sites/default/files/2018/02/19/projekt_fm_suicid_ensamkommande.pdf

Arbetsmarknad/kompetens

Regionala Matchningsindikatorer – Fördjupad analys

Huvuddelen av rapporten ägnas åt de tre bristområdena vård, teknik och tillverkning samt pedagogik. En av slutsatserna som dras i projektet är följande:

”Sämre matchning bland utrikes födda civilingenjörer. Bland civilingenjörer med övrig eller okänd inriktning, som till stor del består av utrikes födda personer, är matchningen sämre än bland andra civilingenjörer. Med matchningsindikatorerna kan vi se att det är relativt många som inte arbetar i matchade yrken i Östergötlands och Västmanlands län, relativt många som inte ingår i arbetskraften i Norrbottens och Kronobergs län, och relativt många som är arbetslösa i Uppsala, Östergötlands och Örebro län. Att veta orsakerna till den sämre matchningen kan vara viktigt för att sätta in rätt insatser i länet.”

http://www.reglab.se/wp-content/uploads/2017/05/REG-Matchningsind_webb-K1-1715-21-juni-2018.pdf

Gröna Kronoberg 2025 – Regional Utvecklingsstrategi (RUS)

Gröna Kronoberg 2025 är Kronobergs läns regionala utvecklingsstrategi. Strategin beskriver hur det ska vara att leva i Kronoberg 2025. Målbilden är Gröna Kronoberg - Öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga. Strategin prioriterar Kronobergs invånare som dess främsta resurser. Att ta tillvara på och öka människors kunskaper och färdigheter genom hela livet och arbeta för en ökad och jämlik hälsa.

Människorna som bor och verkar i länet utgör regionens humankapital och det är genom att utveckla detta som förutsättningar för hållbar tillväxt och förnyelse skapas. I strategin har Region Kronoberg bland annat identifierat skillnader i delaktighet och hälsa.

Just nu pågår en aktualisering av strategin. Beslut om den nya strategin förväntas juni 2019.

http://www.regionkronoberg.se/globalassets/om-region-kronoberg/grona-kronoberg-2025_beslutad_17_juni-1.pdf

Överenskommelse om fördjupad samverkan om nyanländas etablering (DUA)

Arbetsförmedlingen och länets kommuner Markaryd, Älmhult, Alvesta, Tingsryd, Växjö, Lessebo och Uppvidinge har slutit en överenskommelse vilken också inkluderas en sammanställning och nulägesanalys uppdelad per kommun.

Överenskommelsen som undertecknades i mars 2018 av Arbetsförmedlingen och länets kommuner Markaryd, Älmhult, Alvesta, Tingsryd, Växjö, Lessebo och Uppvidinge (exklusive Ljungby kommun) är under revidering. I den nu aktuella kommer också de jobbspår som tas fram i länets kommuner att beskrivas. I början av förra året träffades en överenskommelse mellan landets kommuner och Arbetsförmedlingen om gemensamma insatser för att underlätta nyanländas etablering.

En central del av överenskommelserna innebär att kommunerna och Arbetsförmedlingen tillsammans med lokala arbetsgivare som är i behov av personal utvecklar lokala jobbspår. Minst tre jobbspår per kommun varav ett för kortutbildade personer. Det innebär ett fördjupat samarbete mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och de lokala arbetsgivarna där utbildning och praktik skräddarsys för att rusta de nyanlända efter arbetsgivarnas kompetensbehov. De nyanlända som deltar i jobbspåret erbjuds en anställning.

Delaktighet

Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara

Regeringen gör här bedömningen att det är särskilt angeläget med insatser för att stärka delaktigheten i områden med socioekonomiska utmaningar och bland nyanlända.

<https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/64308b0cc8a14ddb8532ff541369c602/strategi-for-en-stark-demokrati--framja-forankra-forsvara.pdf>

Inkludering och medborgarskap - Erfarenheter och betraktelser utifrån projektet "Integration och delaktighet"

Skriften beskriver ett projekt som syftar till att skapa möjligheter för människor att leva som aktiva samhällsmedborgare och projektet har finansierats av Europeiska Integrationsfonden och genomförts i samarbete mellan Högskolan Väst och Göteborgs stad.

<https://www.esf.se/Documents/V%C3%A5ra%20program/Integrationsfonden/Slutrapporter/Metodhandbok%20Integration%20och%20delaktighet.pdf>

Integration – med fokus på 15 stadsdelar

Statistiska Centralbyråns (SCB) rapport. Syftet med rapporten är att beskriva ett urval av de indikatorer som finns i SCB:s Statistikdatabas som belyser tillståndet och utvecklingen av integrationen på nationell och lokal nivå. Indikatorer från fyra olika områden, utbildning, arbetsmarknad samt försörjningsstöd och etableringsersättning, har analyserats. En av de studerade stadsdelarna är Araby i Växjö kommun

https://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/LE0105_2015A01_BR_BE57BR1501.pdf

Varför ska vi öppna dörren?

Sammanfattning av forskning och litteratur kring betydelsen av nätverk för integration och rekrytering, ur samhällets. Individens och företagens perspektiv.

Rapporten är framtagen av Rebecka Andersen och Lars Trädgårdh vid Ersta Sköndal Högskola på uppdrag av Axfoundation.

<http://blogg.oppnadorren.se/wp-content/uploads/2015/12/Rapport-varför-ska-vi-öppna-dörren.pdf>